Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân

Jaartal + zaaknummer	:	2026-228394
Raadsvergadering d.d.	:	26 november 2026 (It Debat 12 november 2026)
Portefeuillehouder	:	D. Alkema
Programma	:	(5) Wenjen en Omjouwing
Programmaonderdeel	:	Energietransitie
Cluster	:	Mienskip
Onderwerp	:	Ambitie energieprogramma.
Begrotingswijziging	:	N.v.t.

Voorgesteld raadsbesluit

Scenario 2 van het bijgevoegde en als zodanig gewaarmerkte 'Ambitiedocument energieprogramma' vast te stellen als voorlopige ambitie, namelijk om in 2035 100% aan duurzame elektriciteit op te wekken in Noardeast-Fryslân.

Inleiding

Wij werken momenteel aan het energieprogramma, dat inzicht moet geven in de gemeentelijke energietransitie tot en met 2035. In januari 2026 stelde uw raad de startnotitie voor dit energieprogramma vast. De startnotitie bevat de kaders voor de verdere uitvoering van het energieprogramma. Aanvullend op deze kwalitatieve en procesmatige kaders, wordt uw raad nu gevraagd om een kwantitatief kader vast te stellen: een ambitie voor 2035. In het bijgevoegde ambitiedocument zijn verschillende scenario's uitgewerkt.

Inmiddels zijn de participatieprocessen voor het energieprogramma in volle gang, namelijk een burgerforum voor het overkoepelende beleid en twee Omgevingsadviesraden voor Hallum en Dokkum Betterwird. De opzet van deze participatievormen is dat zij binnen de kaders van de gemeenteraad een advies uitbrengen. Het uiteindelijk besluit ligt te allen tijde bij uw gemeenteraad. Het advies van de participatieprocessen draagt bij aan de kwaliteit van het uiteindelijke raadsbesluit.

Dat is ook de reden om nu een voorlopige ambitie voor te leggen aan uw raad. Dit om te voorkomen dat de adviezen uit de participatieprocessen uiteindelijk buiten de kaders van de gemeenteraad vallen en op die manier niet realistisch blijken. Daarom stelt uw raad nu een voorlopige ambitie vast. Zodat de participatieprocessen een richting hebben om hun adviezen op te baseren. Op basis van hun adviezen kunt u vervolgens een definitieve ambitie vaststellen in het energieprogramma. Na het huidige besluit ligt er dus nog niks vast. Uw raad kan in een later stadium bijsturen, als een bepaalde ambitie niet uitvoerbaar of niet maatschappelijk gewenst blijkt. Het doel van dit huidige voorstel is daarom vooral om input te leveren voor de participatieprocessen en zo de kwaliteit van hun adviezen te borgen.

Beoogd effect

Het doel van dit voorstel is om een ambitie te laten vaststellen voor de gemeentelijke energietransitie tot en met 2035. Aan de hand van deze ambitie kunnen we het energieprogramma zo concreet mogelijk vormgeven, namelijk door de ambitie te vertalen in concrete energieprojecten.

Argumenten

1.1 De startnotitie energieprogramma bevat alleen de kwalitatieve en procesmatige kaders.

In de startnotitie zijn verschillende kaders uitgewerkt voor de verdere uitvoering van het energieprogramma. Zo focussen we ons op bewezen energietechnieken, combineren we vraag en aanbod en laten we de Mienskip meeprofiteren van onze energietransitie. Ook stemde uw raad in met een uitgebreid participatietraject. Aanvullend op deze kaders, is er ook een kwantitatief kader nodig.

1.2 Een kwantitatief kader, namelijk een ambitie voor 2035, is wenselijk voor de kwaliteit van het energieprogramma.

Een ambitie draagt bij aan de concreetheid van het energieprogramma. Dat besluit ligt nu voor in het bijgevoegde ambitiedocument. Specifiek gaat het om hoeveel duurzame energie wij in 2035 in onze gemeente willen opwekken. In 2021 stelde de raad in het kader van de Friese Regionale Energiestrategie (RES) al een ambitie vast, namelijk voor het jaar 2030. Die ambitie luidt dat Noardeast-Fryslân in 2030

minimaal 70% van de benodigde *elektriciteit* duurzaam wil opwekken. In 2025 was deze ambitie al behaald (zie hoofdstuk 2 van het ambitiedocument).

Van 2030 tot 2035 verandert de energievraag echter sterk. De elektrificatie van de gebouwde omgeving, industrie en transportsector zet door. Het ambitiedocument geef inzicht in de verwachte stijging van de elektriciteitsvraag. Dat biedt het richtpunt voor de verschillende scenario's van ambitie die in hoofdstuk 4 van het ambitiedocument zijn uitgewerkt.

1.3 De ambitie is kaderstellend voor de omvang van het energieprogramma en vergt daarom een raadsbesluit.
De reden om, vooruitlopend op het definitieve energieprogramma, nu alvast een ambitie op te halen, is dat we aan de hand van die ambitie het energieprogramma zo concreet mogelijk vorm kunnen geven. Omdat de hoogte van de ambitie grote invloed heeft op het aantal energieprojecten dat nodig is, past dit besluit binnen de kaderstellende rol van de raad.

1.4 De raad stelt eerst een voorlopige ambitie vast, zodat de participatieprocessen ook de ruimte krijgen voor hun advies.
Parallel aan dit besluit zijn de processen voor het burgerforum en de Omgevingsadviesraden in volle gang. De ambitie heeft vanzelfsprekend invloed op de adviezen die zij uitbrengen, met name het burgerforum. Om zowel de kaderstellende rol van de raad te borgen, maar ook deze participatieprocessen de ruimte te geven, stellen wij de volgende werkwijze voor. De raad stelt eerst een voorlopige ambitie (een ijkpunt) vast via dit ambitiedocument. Vervolgens leggen we deze ambitie voor in de participatieprocessen. Met name het burgerforum neemt dit mee in haar uiteindelijke advies, waarbij zij aandacht heeft voor de uitvoerbaarheid van de ambitie. Bij het definitieve energieprogramma kan uw raad de ambitie dan eventueel nog bijstellen. Op die manier blijft u beslissingsbevoegd voor dit kader, maar neemt u het advies uit de participatieprocessen nadrukkelijk mee in dat besluit. Uw raad kan in een later stadium dus nog bijsturen op het huidige besluit.

1.5 Het college draagt scenario 2 van het ambitiedocument aan als voorkeursscenario, namelijk om in 2035 100% van de benodigde elektriciteit duurzaam op te wekken.
In hoofdstuk 4 van het ambitiedocument zijn twee scenario's uitgewerkt. Per scenario zijn de voor- en nadelen beschreven. Op basis van deze afweging kiest het college voor scenario 2. De motivering voor dit voorkeursscenario is als volgt. Ten eerste is het behoud en stimuleren van de lokale economie een belangrijk doel van het energieprogramma, zoals ook is vastgelegd in de startnotitie. Alleen scenario 2 draagt hier nadrukkelijk aan bij. Ten tweede is het voor de betrouwbaarheid en betaalbaarheid van het energiesysteem noodzakelijk om te komen tot een robuuste energiemix. Omdat scenario 1 te veel op zonne-energie leunt, gaat dit ten koste van het energiesysteem. Ten derde lijkt scenario 1 relatief gezien een hoge ambitie te zijn, maar in absolute cijfers draagt het te weinig bij aan het einddoel van 2050. Hoewel scenario 2 procentueel juist erg ambitieus lijkt, is een dergelijk tempo nodig richting 2050. Want met 100% in 2035 zijn we er nog niet. 100% duurzame elektriciteit in 2050 betekent nog een veel grotere opgave, omdat de elektrificatie na 2035 stevig doorzet. Tot slot zorgt de ambitie van scenario 2, in combinatie met de ambitie van het warmteprogramma, ervoor dat we qua CO_2-besparing ook op koers lopen. Al met al draagt scenario 2 het meeste bij aan de doelstellingen van het energieprogramma.

Toetsing aan Omgevingsvisie
In de Omgevingsvisie is opgenomen dat we samen met de Mienskip toewerken naar een haalbare, betaalbare en duurzame energievoorziening. Dit doen we via het besparen van energie, het opwekken van energie en het faciliteren van benodigde aanpassingen aan de energie-infrastructuur. Daarbij moeten lasten en lusten gecombineerd worden. Oftewel de Mienskip moet meeprofiteren van de gemeentelijke energietransitie. Al deze elementen komen terug in het energieprogramma. Het energieprogramma is een concrete uitwerking van de doelen uit de Omgevingsvisie. Met name het element 'samen met de Mienskip' komt nadrukkelijk terug in de uitgebreide participatietrajecten.

Kanttekeningen en risico's
Met dit besluit zoeken we een balans tussen de kaderstellende rol van de raad en de adviesruimte voor de participatieprocessen.
In de startnotitie is vastgelegd dat de mate van participatie niet verder gaat dan de trede 'adviseren' van de participatieladder. Dit betekent dat de gemeenteraad te allen tijde beslissingsbevoegd blijft. Dat is zeker het geval bij het stellen van kaders, zoals deze ambitie. Tegelijkertijd heeft de hoogte van de ambitie ook impact op het advies van met name het burgerforum. Om hen wel adviesruimte te geven, nemen zij een oordeel over de ambitie mee in hun advies. Daarom stelt uw raad nu een voorlopige ambitie vast, en later de definitieve ambitie in het energieprogramma. Door deze voorlopige ambitie als tussenstap te hanteren, voorkomen we dat de participatieprocessen adviseren over zaken die buiten de kaders van de

gemeenteraad vallen. Nadat de adviezen uit de participatieprocessen opgeleverd zijn, heeft u de mogelijkheid om bij te sturen op de voorlopige ambitie. Zo brengen we zowel uw raad als de deelnemers aan de participatieprocessen in de juiste positie.

Het voorkeursscenario heeft een grotere ruimtelijke impact.
In het ambitiedocument zijn de voor- en nadelen van de twee scenario's beschreven. Zoals in argument 1.5 aangegeven, heeft scenario 2, het voorkeursscenario, voordelen qua lokale economie, het energiesysteem, het benodigde tempo richting 2050 en de CO_2-besparing. Daar staat tegenover dat de ruimtelijke impact van dit scenario hoger is. Er zijn namelijk zonneparken en/of windturbines nodig in dit scenario. Deze hogere ruimtelijke impact impliceert ook een maatschappelijke impact. Met name inwoners die nabij energieprojecten wonen, ervaren de impact van de energietransitie in hun leefomgeving. Echter, omdat het energieprogramma als doelstelling heeft om bij te dragen aan de lokale economie en aan de betaalbaarheid van het energiesysteem, wegen de voordelen van scenario 2 op tegen de nadelen.

Financiën

Met dit voorstel *an sich* zijn geen middelen gemoeid. Zo zijn de kosten van de participatieprocessen al geborgd in de startnotitie. De hoogte van de ambitie heeft wel impact op de omvang van het energieprogramma en kan daarmee ook een financiële impact hebben. Die financiële vertaling volgt echter bij het definitieve energieprogramma, omdat we dan in kaart kunnen brengen om hoeveel energieprojecten het gaat, en wat daarbij de financiële rol van de gemeente wordt. Deze financiële implicaties kunnen te zijner tijd een reden voor u zijn om de ambitie wel of niet bij te stellen.

Vervolg en planning

Uw raad stelde de startnotitie in januari vast. De drie participatieprocessen zijn gestart in september en oktober. Op 1 oktober is een energy game met uw raad georganiseerd, om u meer inzicht te geven in hoe het energiesysteem werkt. En om u daarmee beter in positie te brengen voor een besluit over dit ambitiedocument. In november besluit u over de voorlopige ambitie voor het energieprogramma. Vervolgens brengen de Omgevingsadviesraden en het burgerforum in mei 2027 hun adviezen uit. Rond de zomer van 2027 besluit uw raad vervolgens weer over de vertaling van deze adviezen naar het energieprogramma.

Communicatie + Participatie

De voorlopige ambitie wordt in eerste instantie ingebracht in de participatieprocessen. Pas als zij hun adviezen gereed hebben, vindt de communicatie naar buiten plaats. Dat zal rond de zomer van 2027 zijn.

Bijlagen

1. Ambitiedocument energieprogramma.

Dokkum, 6 oktober 2026

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân,

de secretaris, H.J.C.M Verbunt MBA de burgemeester, mr. J.G. Kramer

Raadsbesluit

2026-228394

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 6 oktober 2026;

Besluit:

Scenario 2 van het bijgevoegde en als zodanig gewaarmerkte ‘Ambitiedocument energieprogramma’ vast te stellen als voorlopige ambitie, namelijk om in 2035 100% aan duurzame elektriciteit op te wekken in Noardeast-Fryslân.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân in zijn openbare vergadering d.d. 26 november 2026.

De raad voornoemd,

de griffier,	de voorzitter,
mr. S.K. Dijkstra	mr. J.G. Kramer